

Edebiyat bahçesinden bir meyve...

Osmanlıca Fikralar

CEVİZ AĞACI

جَوَزِ الْعَالَمِي
عُثْمَانِيَّة فَتْرَةٍ

HASBAHÇE

ایچندہ پیکر

۱۰	 تقدیم
۱۴	 نصرالدین خواجہ
۱۸	 انصاف
۲۰	 شکریا ربی
۲۲	 نصرالدین خواجہ ایرماقدہ
۲۴	 بر آوچ آرپہ
۲۸	 حلال اولسون
۳۲	 سن ده حقلیسک
۳۶	 جناب حقک رحمتی
۴۰	 یاساق
۴۲	 جوز آغاجی
۴۶	 خرما چکیردکلی
۴۸	 اویون اوینایور
۵۲	 ویره سی یه زیتون
۵۶	 اکمکسز بال
۵۸	 یگر می آقہ

İÇİNDEKİLER

Takdim.....	11
Nasreddin Hoca.....	15
İnsaf	19
Şükür Ya Rabbi.....	21
Nasreddin Hoca Irmakta	23
Bir Avuç Arpa	25
Helal Olsun	29
Sen de Haklısın	33
Cenab-ı Hakk'ın Rahmeti	37
Yasak.....	41
Ceviz Ağacı	43
Hurma Çekirdekleri.....	47
Oyun Oynuyor	49
Veresiye Zeytin.....	53
Ekmeksiz Bal	57
Yirmi Akçe	59

۶۲	کدی نرە دە؟
۶۴	سوزىنىڭ أرى
۶۶	گىجە قاووغى
۷۰	شكرلى يوغورت
۷۴	باغچەلى أو
۷۶	شاشقىن اشجى
۸۰	آخر زمان
۸۴	قاووغڭ كرامتى
۸۸	بهار هواسى
۹۰	نادر
۹۲	يىنىدىكى دالى كىسمك
۹۸	ايرماق ككازنده
۱۰۲	اوق تعليمى
۱۰۶	نصر نه كلمه؟
۱۰۸	سجده يه قاپانىرسه
۱۱۰	طورشوجى
۱۱۴	لا ادرى
۱۱۶	بن قارىشمام
۱۱۸	سوت اككم
۱۲۲	صوقاغى كيم تميزلەيه جك؟

Kedi Nerede?	63
Sözünün Eri.....	65
Gece Kavuğu	67
Şekerli Yoğurt.....	71
Bahçeli Ev.....	75
Şaşkın Aşçı.....	77
Ahir Zaman	81
Kavuşun Kerameti.....	85
Bahar Havası.....	89
Nadir.....	91
Bindiği Dalı Keskemek.....	93
Irmak Kenarında.....	99
Ok Talimi	103
Nasara Ne Kelime?.....	107
Secdeye Kapanırsa.....	109
Turşucu	111
La Edri	115
Ben Karışmam	117
Süt Ekmek	119
Sokağı Kim Temizleyecek?	123

۱۲۴.....	درویش ايله خواجه
۱۲۸.....	جمری صوباشی
۱۳۳.....	غائب اولان اشك
۱۳۵.....	قاضی حضورنده
۱۳۷.....	مناره
۱۳۹.....	دیندن باغلایك
۱۴۱.....	گوزلك
۱۴۳.....	بوش خیال
۱۴۵.....	بزم ایلمر
۱۴۷.....	هیفتی می بویوک، پادشاه می؟
۱۴۹.....	آدم اولانك یولی
۱۵۱.....	یونس بالغی

Derviş ile Hoca.....	125
Cimri Subaşı.....	129
Kaybolan Eşek.....	133
Kadı Huzurunda	135
Minare	137
Dibinden Bağlayın.....	139
Gözlük	141
Boş Hayal	143
Bizim Eller	145
Çiftçi mi Büyük, Padişah mı?	147
Adam Olmanın Yolu	149
Yunus Balığı	151

تقديم

کولتوریمزك مزاح قراقرلرلرندن اولان نصرالدین خواجه، عالم و بیلگه بر شخصیتدر. حاضر جوابلغیه انسانلری قیرمادن طوغری یی سویلر. مخاطبنی گولدوررکن دوشونمگه سوق ایدر. عصرلدر آگلایلاکلن فقره لرینک چوغنده خواجه نك بعضا بر عالم، بعضا بیلگه کیشی، بعضا قاضی، طیب و خواجه کیشیلگنه بوروندیگی ده گورولور.

نصرالدین خواجه فقره لرنده حقارت ایچرمه یی، انسانلری اینجیتمه دن اگیتن مزاحی بر آگلاییش واردر. فرقلی قونوشمه یی سوهن، عقل سلیم، نشئه لی و باباجان بر شخصیت اولان خواجه نك مزاحی، هجو گبی یی قیجی دگل، یاپیچیدر. خواجه بو یوئیکه ایی نیت تمثالیدر. بو فقره لر آراسنده بر مقصدی آچیقلامق، بر دوشونجه یی دستکله مک ایچون آتاسوزی یرینه قوللانیلنلر ده واردر. گل اوزلکلری گولدوریجی، دوشوندوریجی، اوگریجی، اکلندیریجی و شاشیرتیجی اولان نصرالدین خواجه فقره لری، چوق یوئلی بر مزاح ایچر.

Takdim

Kültürümüzün mizah karakterlerinden olan Nasreddin Hoca, âlim ve bilge bir şahsiyettir. Hazırcevaplığıyla insanları kırmadan doğruyu söyler. Muhatabını güldürürken düşünmeye sevk eder. Asırlardır anlatılagelen fıkralarının çoğunda hocanın bazen bir âlim, bazen bilge kişi, bazen kadı, tabip ve hoca kişiliğine büründüğü de görülür.

Nasreddin Hoca fıkralarında hakaret içermeyen, insanları incitmeden eğiten mizahî bir anlayış vardır. Farklı konuşmayı seven, akliselim, neşeli ve babacan bir şahsiyet olan hocanın mizahı, hiciv gibi yıkıcı değil, yapıcıdır. Hoca bu yönüyle iyi niyet timsalidir. Bu fıkralar arasında bir maksadı açıklamak, bir düşünceyi desteklemek için atasözü yerine kullanılanlar da vardır. Genel özellikleri güldürücü, düşündürücü, öğretici, eğlendirici ve şaşırtıcı olan Nasreddin Hoca fıkraları, çok yönlü bir mizah içerir.

نصرالدين خواجه نك فقره لرى سوزلى قايناقلردن
درلەنەرك يازى يە گچيريلەشدر. فقره لرك رسلى ايلك
باصقيسى، لطائف نصرالدين اسميله ۱۸۸۳ يىلندە محمد
توفيق (چايلاق) طرفندن ياپىلەشدر.

عثمانليجه فقره لر سريمزك دوامى نيته لگندە اولان و
”جوز آغاجى“ آدينى ويرديگمز بو اثرىمز، لطائف نصرالدينك
۱۹۲۶ يىلنە عائد دردنجى باصقيسندن استفاده ايديله رك
حاضرلاندى. سچيلن فقره لر، اصلنە مطابق قالينه رق
ساده لشديرلدى. هر زمان سوه رك اوقونان نصرالدين
خواجه فقره لرى، بو ككابه عثمانليجه و لاتين حرفلريله
برلكده ويريله رك عثمانلى توركجه سنە ايلگى و علاقه
آرتيريلق ايستندى. اثرى اگلنجه لى حاله گتيرمك ايچون
بعض فقره لره رسملر اكلەنەرك ككابه زنگينك قزانديرلدى.
عثمانليجه اوقومغه يكي باشلايانلر ايچون حاضرلانان بو
ككاب، باشلانغىچ سويه سنده در. عثمانليجه يە ايلگى
دويان و مراق ايدن كوچوك-بويوك هر ياشدن اوقور
ايچون فائده لى اولماسى تمئيسيله.

يس اوطه باشى

Nasreddin Hoca'nın fıkraları sözlü kaynaklardan derlenerek yazıya geçirilmiştir. Fıkraların resimli ilk baskısı, Letâif-i Nasreddin ismiyle 1883 yılında Mehmed Tevfik (Çaylak) tarafından yapılmıştır.

Osmanlıca Fıkralar serimizin devamı niteliğinde olan ve “Ceviz Ağacı” adını verdiğimiz bu eserimiz, Letâif-i Nasreddin'in 1926 yılına ait dördüncü baskısından istifade edilerek hazırlandı. Seçilen fıkralar, aslına mutabık kalınarak sadeleştirildi. Her zaman severek okunan Nasreddin Hoca fıkraları, bu kitapta Osmanlıca ve Latin harfleriyle birlikte verilerek Osmanlı Türkçesi'ne ilgi ve alaka artırmak istendi. Eseri eğlenceli hâle getirmek için bazı fıkralara resimler eklenerek kitaba zenginlik kazandırıldı. Osmanlıca okumaya yeni başlayanlar için hazırlanan bu kitap, başlangıç seviyesindedir. Osmanlıcaya ilgi duyan ve merak eden küçük-büyük her yaştan okur için faydalı olması temennisiyle.

Yasin ODABAŞI

نصرالدین خواجه

نصرالدین خواجه ۱۲۰۸ میلنده سلچوقلیلر زماننده سیوری حصاره باغلی خورطو کوینده دنیایه گلیر. باباسی کویک امامی عبدالله افندیدر. آنه سی ده ینه عینی کویدن صدیقه خاتوندرد.

نصرالدین خواجه، ایلک تحصیلنی باباسندن آلیر. باباسی وفات ایدنجه اونک یرینه کوینده اماملق یامغنه باشلار. بر سوره بو وظیفه یی یاپدقدن صوگره یرینه ملا محمد اسمنده برینی بیراقارق سیوری حصار و قونیه مدرسه لرنده علم تحصیل ایدر. او دونملرده مدرسه لرده آغیرقلی اولارق اوقوتولان مشهور حنفی فقه کتابی قدوری شریفی اوقور. دیگر اسلامی علملری ده اوگره نن خواجه، یرینه گوره مؤذنک، اماملق، قاضیلق و مدرسلک یاپار.

نصرالدین خواجه، آناطولیده لطیفه لرلیله سوگی یی، محبتی، حق و عدالتی آکلاتان بر گوکل اربایدرد. حاضر جواب، انسانلری قیرمادن طوغرویی سویله نن، یری گلدیگنده کندیسنی بیله تنقید ایتیه یی بیلن متواضع بریدرد.

Nasreddin Hoca

Nasreddin Hoca 1208 yılında Selçuklular zamanında Sivrihisar'a bağlı Hortu Köyü'nde dünyaya gelir. Babası köyün imamı Abdullah Efendi'dir. Annesi de yine aynı k y den Sıdka Hatun'dur.

Nasreddin Hoca, ilk tahsilini babasından alır. Babası vefat edince onun yerine köyünde imamlık yapmaya başlar. Bir süre bu vazifeyi yaptıktan sonra yerine Molla Mehmed isminde birini bırakarak Sivrihisar ve Konya medreselerinde ilim tahsil eder. O dönemlerde medreselerde ağırlıklı olarak okutulan meşhur Hanefî fıkh kitabı Kud r  şerif'i okur. Dięer İslami ilimleri de öğrenen hoca, yerine göre müezzinlik, imamlık, kadılık ve müderrislik yapar.

Nasreddin Hoca, Anadolu'da latifeleriyle sevgiyi, muhabbeti, hak ve adaleti anlatan bir gönül erbabıdır. Hazırcevap, insanları kırmandan doğruyu söyleyen, yeri geldiğinde kendisini bile tenkit etmeyi bilen m tevaz  biridir.

فقره لرينك چوغنده صيره دن بر كويلي گبي تارله سنده،
 باغنده چاليشير، اورمانه اودون كسمه يه گيدر، زمان
 زمان ده شهره اينر. بو شهر چوق دفعه آق شهر، سيوري
 حصار ويا قونيه در.

حياتي بويجه انسانلره علم اوگرتير. وعظ و نصيحت
 ايدر. بونلري گوزل نكته لرله سوسله يه رك خلقى آيدينلا تير.
 لطيفه لري كندينه خاص بر ميراثدر. اوليا چلي، خواجه
 مرحومي قيصه جه شويله طانيتير:

”اوستون حكمت و كرامت صاحبي، سنت و جماعت
 اهلي. حنفي مذهبي عالمي، آمر و حاكملري دين حاكملرينه
 چاغيران، اللهك امر و ياساقلريني لطيفه شكلنده بيلديرن،
 دين و دنيا سنده صاغلام، بويوك بر ذات، اولو بر جان
 ايدى. اونك اوگوت و نكته لري، ساده گبي گورونور،
 آنجق بولونوب سويله نيليسى زوردر. گوكلده ير طوتار،
 فقط سويله نيله ني جان أوندن وورر. يوموشاقلقله گلير،
 آنجق كسكين قيليج گبي تأثير ايدر. بو حاضر جوابلر،
 آتاسوزى گبي قوللانيلور.“

نصرالدين خواجه ۱۲۸۴ ييلنده آق شهرده وفات
 ايتمشدر. تربه سي آق شهرده در.

Fıkralarının çoğunda sıradan bir köylü gibi tarlasında, bağında çalışır, ormana odun kesmeye gider, zaman zaman da şehre iner. Bu şehir çok defa Akşehir, Sivrihisar veya Konya'dır.

Hayatı boyunca insanlara ilim öğretir. Vaaz ve nasihat eder. Bunları güzel nüktelerle süsleyerek halkı aydınlatır. Latifeleri kendine has bir mirastır. Evliya Çelebi, hoca merhumu kısaca şöyle tanıtır:

“Üstün hikmet ve keramet sahibi, sünnet ve cemaat ehli. Hanefî mezhebi âlimi, âmir ve hâkimleri din hükümlerine çağıran, Allah'ın emir ve yasaklarını latife şeklinde bildiren, din ve dünyasında sağlam, büyük bir zât, ulu bir can idi. Onun öğüt ve nükteleri, sade gibi görünür, ancak bulunup söylenilmesi zordur. Gönülde yer tutar, fakat söylenileni can evinden vurur. Yumuşaklıkla gelir, ancak keskin kılıç gibi tesir eder. Bu hazırcevaplar, atasözü gibi kullanılır.”

Nasreddin Hoca 1284 yılında Akşehir'de vefat etmiştir. Türbesi Akşehir'dedir.

انصاف

نصرالدین خواجه بر گون بازاره گیتمش. آدیغی
سبزه لری هگبه سنه طولدیروب اوموزینه آلمش. ده
صوگره اشکنه یینه رک یولنه دوام ایتمش. یولده بریسی:
- افندی، نه دن هگبه بی اشک صیرتنه قویوب ده
راحت راحت گیتمورسک؟ دینجه، خواجه شویله
قارشیلق ویرمش:

- انصاف یا هو! بیچاره حیوانجغز هم بزم آیاغیزی یردن
کسوب طاشیسین هم ده هگبه مزی یوکلته لم او یله می؟
بو، عدالته صیغماز.

نصرالدین خواجه اومزنده کی هگبه سیله بازاردن گلپور.

İnsaf

Nasreddin Hoca bir gün pazara gitmiş. Aldığı sebzeleri heybesine doldurup omzuna almış. Daha sonra eşğine binerek yoluna devam etmiş. Yolda birisi:

- Efendi, neden heybeyi eşğin sırtına koyup da rahat rahat gitmiyorsun? deyince, hoca şöyle karşılık vermiş:

- İnsaf yahu! Biçare hayvancağız hem bizim ayağımızı yerden kesip taşısın hem de heybemizi yükletelim öyle mi? Bu, adalete sığmaz.

Nasreddin Hoca omzundaki heybesiyle pazardan geliyor.

عثمانليجه فقره لر

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

یونس بالغی

بر گون بالی آوینه چیقان بالقجیلر، آق شهر گولندن
آغ ایله بالی چکیورلر مش. نصرالدین خواجه ده بونلری
سیر ایدیور مش. خواجه نک طالفینقله آیاغی قایوب
آغک ایچنه دو شممش. بونی گورن بالقجیلر:

- آمان خواجه م، نه یایدک؟ دیه سورنجه خواجه:

- بن ده ایچلرند یونس بالغی اولایم، دشممش.

Yunus Balığı

Bir gün balık avına çıkan balıkçılar, Akşehir Gölü'nden ağ ile balık çekiyorlarmış. Nasreddin Hoca da bunları seyrediyormuş. Hoca'nın dalgınlıkla ayağı kayıp ağın içine düşmüş. Bunu gören balıkçılar:

- Aman hocam, ne yaptın? diye sorunca hoca:

- Ben de içlerinde yunus balığı olayım, demiş.

عثمانلیجه حکایه لر

OSMANLICA OKUMAYI PEKİŞTİREN KİTAPLAR

Bu eserler, Osmanlı Devleti'nin son devrinde yayınlanan dergilerden titizlikle seçilen hikâyeler bir araya getirilerek hazırlandı. İçerisinde farklı hikâyelerin bulunduğu seride, karşılıklı sayfalarda Osmanlı Türkçesi ve Latin harflerinden oluşan metinler yer alıyor.

Serinin
Üçüncü
Kitabı

Çamlıca Kitap mağazalarında ve
camlicakitap.com'da

HASBAHÇE